

РОЗВИТОК КОНТРОЛЮ ТА АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

***М. В. Кравченко, асистент
Дніпропетровський державний аграрний університет***

Запропоновано шляхи покращення організації контролю та аудиторської перевірки на підприємстві.

Контроль, бухгалтерський облік, внутрішній аудит, сільськогосподарське підприємство.

Сучасний аналіз стану сільськогосподарських підприємств вказує на слабкий рівень контролю й аудиту на різних етапах функціонування підприємств. Усі економічні рішення ґрунтуються на інформації, до якої мають доступ особи, які їх приймають. Для того, щоб рішення були оптимальними й приносили найбільшу користь, інформація має бути конкретною, достовірною, а також повинна точно відображати сутність економічних явищ. Потреба в конкретній та достовірній економічній інформації зумовлює необхідність ведення бухгалтерського обліку й організації аудиту [1].

Усвідомлення зростаючої проблеми, виникнення слабких місць на підприємстві, зокрема недостатній рівень контролю і слабка система перевірок, зменшує якість роботи й економічні показники. Необхідність аудиту в ринковій економіці та на підприємствах обумовлена такими об'єктивними факторами:

- зменшенням складності та запутаності бухгалтерської інформації про економічні процеси;
- віддаленістю джерел економічної інформації від осіб, що приймають управлінські рішення;
- неспівпаданням інтересів працівників, які складають звіти, та осіб, яким ця інформація призначена;
- тісним взаємозв'язком різних сфер економіки, які потребують об'єктивної інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили такі вітчизняні вчені: Ф. Ф. Бутинець, В. А. Лукин, Ю. Д. Малярєвський, В. І. Отенко та інші.

Мета дослідження – розробити й запропонувати пропозиції для покращення і підвищення рівня контролю та аудиторської перевірки на підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Основні вимоги, які пред'являються до вивчення та оцінки аудитором систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємств, особливості вивчення та оцінки цих систем у суб'єктах малого підприємництва сформульовані в Правилі (станда-

рті) «Вивчення та оцінка систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю в ході аудиту».

Масштаб та особливості системи внутрішнього контролю, а також ступінь їх формалізації повинні відповідати розмірам економічного суб'єкта й особливостям його діяльності. Аудитору під час перевірки необхідна переконаність у тому, що система бухгалтерського обліку достовірно відображає господарську діяльність економічного суб'єкта. Система внутрішнього контролю, організована належним чином, може сприяти формуванню такої переконаності. Під час оцінки ефективності й надійності системи внутрішнього контролю в цілому, контрольної середовища й окремих засобів контролю аудиторська організація зобов'язана використовувати не менше трьох градацій – високу, середню і низьку. За необхідності аудиторська організація може прийняти рішення про застосування більшої кількості градацій, ніж три вищеназвані. Серйозні недоліки систем бухгалтерського обліку й внутрішнього контролю, зазначені в ході аудиторської перевірки, а також рекомендації щодо їх усунення слід відображати в письмовій інформації (звіті) аудитора керівництву економічного суб'єкта.

Знайомство з системою бухгалтерського обліку включає в себе вивчення, аналіз та оцінку відомостей про такі сторони господарської діяльності економічного суб'єкта:

1. Облікова політика та основні принципи ведення бухгалтерського обліку;
2. Організаційна структура підрозділу, відповідального за ведення бухгалтерського обліку та підготовку бухгалтерської звітності;
3. Розподіл обов'язків та повноважень між працівниками, які беруть участь у веденні обліку й підготовці звітності;
4. Організація підготовки, обігу та зберігання документів, що відображають господарські операції;
5. Порядок відображення господарських операцій у регістрах бухгалтерського обліку, форми й методи узагальнення даних таких регістрів;
6. Роль і місце засобів обчислювальної техніки у веденні обліку й підготовці звітності;
7. Критичні галузі обліку, де ризик виникнення помилок або спотворень бухгалтерської звітності особливо високий;
8. Засоби контролю, передбачені в окремих галузях системи обліку.

Аудиторська організація зобов'язана перевірити відповідність організації системи бухгалтерського обліку економічного суб'єкта чинним нормативним документам і відобразити в робочій документації аудитора випадки порушень.

Слід мати на увазі, що система бухгалтерського обліку економічного суб'єкта може вважатися ефективною, якщо під час фіксації господарських операцій виконуються такі вимоги:

- операції в обліку правильно відображають часовий період їх здійснення;
- операції в обліку зафіксовані в правильних сумах;

- операції відображені на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до чинних нормативних положень та облікової політики;
- деталі операцій, що мають істотне значення для обліку та звітності, зафіксовані;
- обмежена можливість зловживань.

Система внутрішнього контролю економічного суб'єкта повинна включати в себе систему бухгалтерського обліку, контрольне середовище, окремі засоби контролю.

Контрольне середовище, під яким розумію обізнаність і практичні дії керівництва економічного суб'єкта, спрямовані на встановлення і підтримку системи внутрішнього контролю, у свою чергу, включає:

- стиль та основні принципи управління економічного суб'єкта;
- його організаційну структуру;
- розподіл відповідальності й повноважень;
- здійснювану кадрову політику;
- порядок підготовки бухгалтерської звітності для зовнішніх користувачів;
- порядок здійснення внутрішнього управлінського обліку й підготовки звітності для внутрішніх потреб;
- відповідність господарської діяльності економічного суб'єкта в цілому вимогам чинного законодавства.

Керівник економічного суб'єкта несе відповідальність за розробку й фактичне втілення системи внутрішнього контролю. Він несе відповідальність за те, щоб система внутрішнього контролю відповідала розмірам і специфіці діяльності економічного суб'єкта, функціонувала регулярно й ефективно. В економічному суб'єкті відповідно до засновницьких документів або правил внутрішнього розпорядку може бути призначений ревізор, створена ревізійна комісія або організований відділ «внутрішнього аудиту», яким може бути передана частина функцій з підтримки системи внутрішнього контролю [2].

Ефективна організаційна структура економічного суб'єкта передбачає доцільний розподіл відповідальності й повноважень співробітників. Вона повинна за можливістю перешкоджати спробам окремих осіб порушувати вимоги контролю і забезпечувати розподіл несумісних функцій. Функції несумісні, якщо їх зосередження в одній особі може сприяти виникненню випадкових або навмисних помилок і порушень та ускладнювати їх виявлення. Підлягають розподілу між різними особами такі функції:

- безпосередній доступ до активів економічного суб'єкта;
- дозвіл на здійснення операцій з активами;
- безпосереднє здійснення господарських операцій;
- відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку.

Належне функціонування системи внутрішнього контролю залежить також від співробітників, яким доручена відповідна діяльність. Система відбору, найму, просування по службі, навчання та підготовки кадрів повинна забезпечувати високу кваліфікацію і чесність відповідного персоналу.

Аудитор зобов'язаний брати до уваги, що система внутрішнього контролю може не з абсолютною впевненістю, але лише з певним ступенем ймовірності підтвердити, що цілі, заради яких вона була створена, досягнуті.

Основними функціями системи внутрішнього аудиту та контролю на підприємстві, які здатні покращити ситуацію, на наш погляд, виступають:

- 1) контроль за правильністю складання фінансової, статистичної, управлінської та податкової звітності;
- 2) контроль діяльності структурних підрозділів підприємства;
- 3) нагляд за роботою систем управління та передачі інформації;
- 4) оперативний контроль основних видів діяльності підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, впровадження на сільськогосподарських підприємствах внутрішнього аудиту, на нашу думку, має великі перспективи. Важливість внутрішнього аудиту та контролю визнана на світовому рівні, а тому суб'єкти підприємницької діяльності також повинні дати йому шанс продемонструвати свої можливості й довести як власникам, так і управлінському персоналу свою необхідність як потужного інструмента підвищення ефективності бізнесу.

Список літератури

1. Маляревський Ю. Д. Бюджетний облік і звітність : навч. посіб. / Ю. Д. Маляревський, Л. М. Сімченко, В. В. Ольховська. – Х. : Видавничий дім «ІНЖЕК», 2003. – 208 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік / Ф. Ф. Бутинець. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2009. – 912 с.

Предложены пути улучшения организации контроля и аудиторской проверки на предприятии.

Контроль, бухгалтерський учет, внутренний аудит, сельскохозяйственное предприятие.

Proposed ways to improve the organization of the control and audit at the enterprise.

Control, buhhaltskyi accounting, internal audit, agricultural enterprise.